

GÖTEBORGS UNIVERSITET

LÄRARUTBILDNINGSNÄMNDEN

LLU100, Specialpedagogik - lärande i ett samhällsperspektiv, 15,0 högskolepoäng

Special Needs Education in a Societal Context, 15.0 higher education credits

Avancerad nivå/Second Cycle

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd av Lärarutbildningsnämnden 2012-06-21 att gälla från och med 2012-09-01.

Utbildningsområde: Undervisning 100 %

Ansvarig institution: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

2. Inplacering

Kursen ges inom Speciallärarprogrammet, inriktningen Specialisering Utvecklingsstörning. Ingår i Lärarlyftet
Avancerad nivå

Huvudområde

Specialpedagogik

Fördjupning

A1N, Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

3. Förkunskapskrav

För tillträde till kursen krävs att studenten antagits till Speciallärarprogrammet, inriktningen Specialisering Utvecklingsstörning, ingår i Lärarlyftet, samt är lärare eller förskollärare med sådan grundläggande lärar- eller förskolläraryxamen som krävs för att få undervisa i grundsärskola (inklusive inriktning träningskola), gymnasiesärskola eller särskild utbildning för vuxna enligt behörighetsförordningen samt är anställda i grundsärskolan (inklusive inriktning träningskola), gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna.

4. Innehåll

Kursen delas in i följande huvudområden:

- Specialpedagogens/speciallärares yrkesroll; innehåll, funktioner och verksamhetsområden
- Det specialpedagogiska forskningsfältet
- Styrprocesser i inkluderande pedagogiska verksamheter

I kursen behandlas och problematiseras de kommande specialpedagogiska yrkesrollerna via litteratur och empiriska fältstudier i pedagogiska verksamheter. Härmed integreras vetenskapligt empiriskt arbete och förhållningssätt med ett specialpedagogiskt innehåll. Vidare belyses specialpedagogiska verksamheters framväxt ur teoretiskt, historiskt, nationellt och internationellt perspektiv. Det specialpedagogiska forskningsfältet presenteras översiktligt inbegripande relevanta teorier inom området. Även relationen mellan teori och praktik kommer teoretiskt att belysas, samt att kursen avser att fördjupa innebörden av ett vetenskapligt förhållningssätt.

I kursen belyses och problematiseras relationer mellan intentionsplan och realiseringsplan samt hur pedagogiska verksamheter organiseras, styrs och leds för att svara upp mot målet att åstadkomma goda miljöer för lärande. Vidare behandlas inkluderande pedagogiska verksamheter och betydelsen av strukturella betingelser för dessas utformning, vilka kan utgöra hinder respektive möjligheter för barn, ungdomar och vuxnas utveckling och lärande.

Genomförande

Kursen genomförs med hjälp av föreläsningar, litteraturstudier och seminarier. Kursinnehållet diskuteras och bearbetas också på olika sätt i mindre grupper. Vidare ingår empiriska fältstudier, där olika datainsamlings- och analysmetoder kommer att användas.

5. Mål

Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna:

- beskriva centrala specialpedagogiska uppgifter och specialpedagogens/speciallärares yrkesroll på ett kritiskt och systematiskt sätt och via egen insamlad empiri
- beskriva och förstå hur specialpedagogiska professioner och verksamheter har utvecklats och utformats ur historiskt samhällsligt och strukturellt (t.ex. genus, klass och etnicitet) perspektiv
- översiktligt redogöra för aktuell nationell och internationell forskning och teoribildning inom det specialpedagogiska forskningsfältet
- analysera styrdokument och verksamhetskulturer för att erhålla kunskap om styrnings- och ledningsprocesser inom pedagogiska verksamheter med utgångspunkt i ett inkluderande perspektiv
- känna till och kritiskt bearbeta centrala aspekter i olika perspektiv, traditioner och föreställningar om lärande och kunskap
- praktiskt tillämpa ett forskningsetiskt och vetenskapligt förhållningssätt
- problematisera relationen mellan teori och praktik

6. Litteratur

Se bilaga.

7. Former för bedömning

Bedömning sker genom en skriftlig och en muntlig individuell examinationsuppgift, ett litteraturseminarium samt vid gruppuppgift. De moment som omfattas av bedömning presenteras vid kursintroduktionen och vid dessa bedömningstillfällen gäller obligatorisk närvaro. Vid bedömning skall underlaget vara sådant att individuella prestationer kan särskiljas.

Antal provtillfällen är begränsat till fem.

Student äger rätt till byte av examinator efter att ha underkänts två gånger på samma examination. En sådan begäran ställs till institutionen och skall vara skriftlig.

8. Betyg

Betygsskalan omfattar betygsgraderna Underkänd (U), Godkänd (G).

I separat bilaga finns bedömningskriterier.

9. Kursvärdering

Kursvärdering i relation till kursens mål och innehåll sker kontinuerligt i kursen samt i form av en individuell skriftlig enkät vid kursens slut. Sammanställningen av denna återkopplas till studentgruppen via Göteborgs universitets lärplattform och ligger till grund för planering av påföljande kurstillfälle.

10. Övrigt

Undervisningsspråk: svenska.

Nätbaserad information och kommunikation används.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden
Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Litteraturlista

LLU100, Specialpedagogik – lärande i ett samhällsperspektiv,

Special Needs Education in a Societal Context

15 högskolepoäng/15 higher education credits

Avancerad nivå/Second Cycle

Reviderad 2013–06–14

Gäller fr o m HT 2013

Obligatorisk litteratur

Ahlberg, A. (2007). Specialpedagogik – ett kunskapsområde i utveckling. (s. 66-84). I Nilholm, C., & Björk-Åkesson, E. (Red.), *Reflektioner kring specialpedagogik – sex professorer om forskningsområdet och forskningsfronterna*. Vetenskapsrådets rapportserie 5:2007. <http://www.vr.se/> 15 s.

Andreasson, I. & Asp-Onsjö L. (2009). Talet om pojkar och flickor i behov av särskilt stöd (s. 35-58). I Ahlberg, A. (Red.), *Specialpedagogisk forskning – en mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur. 22 s.

Armstrong, A. C., Armstrong, D., & Spandagou, I. (2010). *Inclusive Education. International Policy & Practice*. SAGE publications. 130 s.

Berg, G. (2003). *Att förstå skolan. En teori om skolan som institution och skolor som organisationer* (s. 11-176). Lund: Studentlitteratur. 165 s.

Berhanu, G., & Dyson, A. (2012). Special education in Europe, overrepresentation of minority students. In J. Banks (Ed.), *Encyclopedia of Diversity in Education* (pp. 2070-2073). Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.

Björk-Åkesson, E., & Nilholm, C. (2007). Inledning. (s.7-16). I Nilholm, C. & Björk-Åkesson, E. (Red.), *Reflektioner kring specialpedagogik – sex professorer om forskningsområdet och forskningsfronterna*. Vetenskapsrådets rapportserie 5:2007. <http://www.vr.se/> 15 s.

Dimenäs, J., & Holm, A-S. (2007). Teori som redskap (s. 103-120). I Dimenäs, J. (Red.), *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. 16 s.

Frithiof, E. (2012). Särskolan i ljuset av FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning (s.135-143). I Barow, T., & Östlund, D. (Red.), *Bildning för alla! En pedagogisk utmaning*. Högskolan i Kristianstad. 9 s.

Gerrbo, I. (2012). *Idén om en skola för alla och specialpedagogisk organisering i praktiken*. (s.35-52). (Gothenburg Studies In Educational Sciences 326). Göteborg: Göteborgs universitet 17 s.

Gustavsson, B. (2002). *Vad är kunskap? En diskussion om praktisk och teoretisk kunskap*. Skolverket. Stockholm: Fritzes. 125 s.

Möllås, G. (2009). "Detta ideliga mötande". *En studie av hur kommunikation och samspel konstituerar gymnasieelevers skolpraktik* (Dissertation Series No. 8) (s. 9-19, 227-245). School of Education and Communication Jönköping University. <http://www.hlk.hj.se> 28 s.

Nilholm, C. (2007). Vad och vems är kunskapsobjektet. Reflektioner över hur den specialpedagogiska praktiken kan och bör studeras.(s.100-112). I Nilholm, C., & Björk-Åkesson, E. (Red.), *Reflektioner kring specialpedagogik – sex professorer om forskningsområdet och forskningsfronterna*. Vetenskapsrådets rapportserie 5:2007. <http://www.vr.se/> 12 s.

Persson, S. & Riddarsporre, B. (2010). *Utbildningsvetenskap för förskolan* (s .61-79). Stockholm: Natur och Kultur. 18 s.

Phillips, D. C., & Soltis, J. F. (2004). *Perspectives on learning* (4th ed.). New York: Teachers College, Columbia University. 112 s.

Skolverket (2005). *Handikapp i skolan. Det offentliga skolväsendets möte med funktionshinder från folkskolan till nutid*. Rapp. 270. Stockholm: Fritzes. <www.skolverket.se> 49 s.

Skolverket (2009). *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer* (Kap. 2, 4, 5). Stockholm: Skolverket. 79 s.

SOU 2010:51. *Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker*. Stockholm: Regeringskansliet. www.regeringen.se 70 s.

Stigendal, M. (2004). *Framgångsalternativ. Mötet i skolan mellan utanförskap och innanförskap*. (Kap. 1-3 s. 11-90). Lund: Studentlitteratur. 80 s.

Östlund, D. (2012). Om speciallärare med inriktning utvecklingsstörning är svaret – vad är då frågan? (s. 145-155). I Barow, T., & Östlund, D. (Red.), *Bildning för alla! En pedagogisk utmaning*. Högskolan i Kristianstad. 10 s.

Aktuella lagar, förordningar, riktlinjer och internationella överenskommelser

Valbar obligatorisk litteratur (400 s.)

Alexandersson, M. (2007). Tankens krökning tillbaka mot sig själv. *Pedagogiska magasinet* (1), 28-33. www.pedagogiskamagasinet.net 6 s.

Artiles, A., Kozleski, E., & Waitoller, F. (Ed.). (2011). *Inclusive Education Examining Equity on Five Continents*. Cambridge: Massachusetts: Harvard Education Press.

Assarson, I. (2007). *Talet om en skola för alla*. (Malmö Studies in Educational Sciences No 2) (Kap. 1, 2, 6). Malmö: Holmbergs. www.mah.se/muep 90 s.

Bauman, Z. (2004). *Samhälle under belägring* (s. 80-91). Göteborg: Daidalos. 11s.

Bladini, U-B. (1990). *Från hjälpskolelärare till förändringsagent. Svensk speciallärutbildning 1921-1981 relaterad till specialundervisningens utveckling och förändringar i speciallärarens*

yrkesuppgifter (Av särskilt intresse: Kap. 4-6). (Göteborg Studies in Educational Sciences 76). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis. 162 s.

Brantlinger, E. (1997). Using Ideology: Cases of Nonrecognition of the Politics of Research and Practice in Special Education. *Review of Educational Research*, 67 (4), 425-459. 29 s.

Carlbaum, S. (2012). *Blir du anställningsbar lille/a vän?* Umeå: Umeås universitet. Statsvetenskapliga Institutionen. kap 6 s 21

Dahlberg, G., Moss, P., & Pence, A. (2003). *Från kvalitet till meningsskapande. Postmoderna perspektiv – exemplet förskolan* (Kap. 3-4). Stockholm: HLS. 47 s.

Emanuelsson, I. (2006). Betyget godkänd i en obligatorisk skola för alla. I Forsberg, E., & Wallin, E. (Red.), *Skolans kontrollregim – ett kontraproduktivt system för styrning* (s. 46-59). Stockholm: HLS. 12 s.

Erlandsson, P. (2006). *Reflektionens gränser – en granskning av Schöns reflection-in-action* (IPD-rapporter 2006:01). Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. 81 s.

Groth, D. (2007). *Uppfattningar om specialpedagogiska insatser – aspekter ur elevers och speciallärares perspektiv* (s. 61-68, 157-165). Luleå: Luleås tekniska universitet, institutionen för utbildningsvetenskap, 2007:02. 15 s.

Haug, P. (1998). *Pedagogiskt dilemma: specialundervisning*. Skolverket. Stockholm: Liber distr 98:396. <http://www.skolverket.se> 72 s.

Heimdahl Mattson, E. (2006). *Mot en inkluderande skola?* Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm. www.spsm.se 35 s.

Johansson, M. (2012). En exkluderande och inkluderande skolform. I Henning Loeb, I. & Korp H. *Lärare och Lärande i yrkesprogram och introduktionsprogram*. Lund: Studentlitteratur. 16 s.

Korsvold, T. (Red.). (2011). *Barndom Barnehage Inkludering*. Bergen: Fagbokforlaget. 192 s.

Liedman, S-E. (1998). *Mellan det triviala och det utsägliga: Blad ur humanioras och samhällsvetenskapernas historia*. Göteborg: Daidalos. 160 s.

Lundgren, M., & Carlsson, L. (2012). Delaktighet i gymnasieskolan? I Henning Loeb, I., & Korp, H. *Lärare och Lärande i yrkesprogram och introduktionsprogram*. Lund: Studentlitteratur. 16 s.

Malmgren Hansen, A. (2002). *Specialpedagoger – nybyggare i skolan* (Studies in Educational Sciences 56) (Kapitel i urval). Stockholm: HLS Förlag. ca 100 s.

Nilholm, C. (2006). *Inkludering av elever ”i behov av särskilt stöd” – vad betyder det och vad vet vi?* Myndigheten för skolutveckling. Forskning i fokus nr 28. <http://www.skolutveckling.se/publikationer> 50 s.

Nilholm, C. (2007). *Perspektiv på specialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur. 105 s.

Nilholm, C., Persson, B., Hjerm, M., & Runesson, S. (2007). *Kommuners arbete med elever i behov av särskilt stöd. En enkätundersökning*. INSIKT 2007. Vetenskapliga rapporter från HLK. Högskolan för lärande och kommunikation. Högskolan i Jönköping. Distr: Högskolan för lärande och kommunikation, Box 1026, 551 11 Jönköping. Tel: 036-101000

Nordenstam, K., & Wallin, I. (2002). *Osynliga flickor – synliga pojkar. Om ungdomar med svenska som andraspråk*. Lund: Studentlitteratur. 222 s.

Sernhede, O. (Red.). (2011). *Förorten, skolan och ungdomskulturen*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos. ca 30s.

Siljehag, E. (2007). *Igenkännande och motkraft: Förskole- och fritidspedagogikens betydelse för specialpedagogiken - En deltagarorienterad studie*. Stockholm: HLS Förlag. (Kapitel i urval). ca 100 s.

Skolverket (2006). *På andras villkor – skolans möte med elever med funktionshinder*. Stockholm: Skolverket. www.skolverket.se 65 s.

Säljö, R. (2003). Föreställningar om lärande och tidsandan. I Selander, S. (Red.), *Kobran, nallen och majjen* (s. 71-88). www.skolverket.se 17 s.

Tideman, M., Rosenqvist, J., Lansheim, B., Ranagården, L., & Jacobsson, K. (2004). *Den stora utmaningen. Om att se olikhet som resurs i skolan* (Kap. 1, 2, 5, 6 rekommenderas). Halmstad: Högskolan i Halmstad och Malmö högskola. 95 s.

Referenslitteratur

Chalmers, A. (1999). *Vad är vetenskap egentligen?* Nora: Nya Doxa. 180 s.

Dysthe, O., Hertzberg, F., & Løkensgard Hoel, T. (2002). *Skriva för att lära*. Lund: Studentlitteratur. 199 s.

Kvale, S., & Torhell, S-E. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur. 360 s.

Lindholm, S. (2001). *Vägen till vetenskapsfilosofin – En introduktion*. Lund: Academia Adacta. 142 s.

Merriam, S. B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur. 210 s.

Sandström Madsén, I. (2007). *Samtala, läsa och skriva för att lära – ett utvecklingsperspektiv*. Kristianstads universitet. 100 s.

Skolverket. (aktuellt år). *Skolverkets lägesbedömning av förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning*. Rapport. Stockholm: Skolverket. <http://www.skolverket.se> (Kapitel om sammanfattande bedömning rekommenderas samt kapitel om aktuell verksamhet.) 30 s.

Socialstyrelsen (2003). *Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF)* (s. 3-28). <http://www.socialstyrelsen.se/publicerat/> 26 s.

Stukat, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur. 206 s.

Svenska Uneskorådet (2006). *Salamancadeklarationen och Salamanca +10*. (Svenska Uneskorådets skriftserie 2/2006). <http://www.unesco-sweden.org/informationmaterial/listpubs.asp?CategoryId=262> s.

Trost, J. (2001). *Enkätboken* (Andra upplagan). Lund: Studentlitteratur. 91 s.

Utrikesdepartementet (2006). *Mänskliga rättigheter. Konventionen om barnets rättigheter*. Stockholm: Regeringskansliet. 80 s.

Vetenskapsrådet (2007). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.vr.se/> 17 s.

2013-06-14